

**Oponentský posudek disertační práce MUDr. Aleny
Šteflové "Využití nástrojů podpory zdraví na pracovišti u stárnoucí
ekonomicky aktivní populace v evropských státech"**

Populace ve vyspělých zemích stárne. Podíl osob, jejichž věk překročil padesátku bude v příštích letech stoupat. Tento fakt je způsoben dvěma základními demografickými procesy: porodností a úmrtností. Porodnost se v delším časovém horizontu snižuje, ale úmrtnost je stabilizována, nebo se dále snižuje. Paralelně s tím, jak stárne populace stoupá i průměrný věk pracovní síly. Stárnutí pracovní populace je celosvětovým fenoménem. Také v České republice dochází k trvalému poklesu počtu pracovníků v produktivním věku. Aktuálnost tohoto problému u nás podtrhuje i v současné době probíhající diskuse o nezbytnosti prodlužování aktivního věku v souvislosti s plánovaným posunem věku pro odchod do důchodu.

Základním principem ochrany zdraví a bezpečnosti při práci je přizpůsobit práci pracovním schopnostem a kapacitě jednotlivých pracovníků. Tento princip je zásadní i při péči o stárnoucí pracovní populaci. Klíčovými determinanty pracovní schopnosti jsou: zdraví, funkční kapacita, znalosti a dovednosti, kompetence, motivační a přístupové aspekty.

Motivační a přístupové aspekty jsou nesmírně významné ale dosud málo využívané. Jejich využití by mělo motivovat zaměstnance k aktivnímu přístupu ke stárnutí a k vlastnímu zdraví a rovněž k aktivnímu přístupu ke vzdělávání.

MUDr. Alena Šteflová se ve své disertační práci zaměřila na využití nástrojů podpory zdraví u stárnoucí populace. Vycházela ze zkušeností některých členských států EU. Cílem práce bylo navrhnout iniciativy a opatření, které by propagovaly podporu zdraví u stárnoucích pracovníků na pracovišti.

Vlastní disertační práce má 121 stran včetně 9 stran literatury, 10 grafů a 4 tabulek, je doplněna přehledem publikační a přednáškové činnosti autorky a přílohami, které obsahují další tabulky a grafy. Práce má souhrn jak v českém tak i v anglickém jazyce.

Struktura práce není tradiční resp. spíše označení jednotlivých kapitol není tradiční (namísto úvodu – východiska; místo výsledků je uveden název Srovnávací studie „Healthy work in an ageing Europe“; Kapitoly Diskuse a Doporučená opatření by asi

měly být sloučeny pod Diskusí...) nicméně se domnívám, že tématu disertační práce zvolená struktura prospívá.

Autorka byla národním koordinátorem pro ČR výše uvedené srovnávací studie a proto zpracovala národní zprávu k tomuto evropskému projektu. Navíc porovnávala situaci v ČR s Rakouskem, zemí, která je nám blízká mnoha směrech, především z hlediska geografického a historického. Myslím si, že tento metodický přístup je třeba ocenit, protože získané poznatky nás mohou při řešení této problematiky inspirovat. Autorka správně upozorňuje na nutnost provázání nadnárodních programů a projektů s projekty na národní úrovni. V této souvislosti je třeba připomenout, že to v konkrétní podobě znamená přenést některé myšlenky a priority z programů EU (Community strategy 2007-2012 on health and safety at work) a WHO („Global Plan of Action on Workers' Health 2008-2017“) do národních dokumentů jako je Národní politika BOZP nebo Akční plán BOZP, případně program Zdraví pro všechny atd.

Autorkou doporučená opatření pro národní úroveň jsou rozumná, pokrývají hlavní problémy a především jsou v praxi proveditelná. Je ale třeba, aby s jejich realizací bylo započato co nejdříve. Poskytovatelé pracovnělékařských služeb u nás v současné době využívají metod podpory zdraví v péči o stárnoucí pracovní populaci v ČR jen skutečně ojediněle. Autorka v kapitole 7. „Doporučená opatření“ uvádí své návrhy na zlepšení pracovnělékařské péče a v příloze své práce představuje příklad Škody Auto, kde je zaveden program pro seniory. S tím souvisí i moje otázka: Jakým způsobem by se měly tyto informace a navržená opatření dostat co nejdříve k poskytovatelům pracovnělékařské péče? Podle mého názoru by bylo snad užitečné vydat na základě této disertační práce informační příručku nejen pro poskytovatele pracovnělékařské péče, ale i pro zaměstnavatele a zaměstnance.

Závěr:

MUDr. Alena Šteflová si zvolila pro svou disertační práci velmi aktuální téma. Dobře popsala současný stav v této oblasti v České republice v kontextu se situací v jiných členských zemích EU. Co si však cením nejvíce jsou návrhy praktických opatření, které jsou na národní úrovni reálné a realizovatelné. Autorka projevila schopnost vědecké analýzy problematiky a následné syntézy v podobě navržených opatření. Proto doporučuji udělit MUDr. Aleně Šteflové vědeckou hodnost PhD.

V Praze dne 20.3.2007

Prof. MUDr. M.Cikrt, DrSc.

